

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Skriftlig hørings svar i forbindelse med Statsbudsjettet 2025

Innhold

Innledning.....	1
Arbeid og sosialkomiteen	2
Transport og kommunikasjonskomiteen.....	3
Kommunal og forvaltningskomiteen	6
Energi- og miljøkomiteen.....	8
Næringskomiteen	11

Innledning

Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 65 kommuner, inkludert Oslo kommune og medlemmer i alle østlandsfylker. Regionen har til sammen 2,3 millioner innbyggere. Kommunene i hovedstadsregionen har samlet seg som Norges største interkommunale politiske råd for å samarbeide om felles utfordringer og muligheter.

Den 29. august vedtok representantskapet i Osloregionen IPR nye strategiske føringer for 2025-2028, der visjonen er at *Osloregionen skal være en bærekraftig og internasjonal konkurransedyktig region*. For å styrke visjonen skal vi utøve bærekraftig lederskap i målene om en flerkjernet region. Samtidig har vi som mål om omstilling til lavutslippssamfunnet mot 2050 og være attraktiv for næringsetablering, investering og kompetent arbeidskraft.

Styret i Osloregionen IPR har avgitt flere hørings svar på de tema som omtales i vårt høringsnotat. Hørings svar er tilgjengelig på www.osloregionen.no - [Politiske uttalelser - Osloregionen](#)

Hørings svar som er spesielt relevante for klima, miljø og natur er følgende:

- Den 16.02.2024 behandlet styret hørings svar til utredning fra Klimautvalget 2050
- Den 24.06.2024 behandlet styret hørings svar til utredning fra Naturrisikoutvalget, samt statlige planretningslinjer.

- I tillegg har Osloregionen IPR avgitt hørings svar til NTP 2025-2036, der hensynet til klima, miljø og natur også må ivaretas.

I 2022 og 2023 ble det avgitt hørings svar til henholdsvis Nettutvalgets og Energikommisjonens utredninger:

- Den 23.09.2022 behandlet styret hørings svar til Nettutvalgets utredning
- Den 26.04.2023 behandlet interessepolitisk utvalg hørings svar til Energikommisjonens utredning

Arbeid og sosialkomiteen

Kommunene i Osloregionen IPR ønsker statsbudsjettet med fokus på behovet for økt finansiell støtte til kommuner i Osloregionen. Våre kommune står overfor betydelige utfordringer knyttet til inkludering og integrering av barn og unge, samt voksne innvandrere.

Tiltakene under vil kunne dekkes i kapittel:

- 621 Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering
- 670 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
- 671 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere
- 672 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

Tiltak for bedre integrering og inkludering

Norsk- og samfunnsopplæring

For å sikre en vellykket integrering av både barn og voksne, er det avgjørende med tilstrekkelig finansiering og tilgang til norsk- og samfunnsopplæring av god kvalitet. Språk hjelper både med integrering ved å forstå norske samfunnsverdier og normer, inkludering på arbeidsplassen og ellers i samfunnet.

Forebygging av ungt utenforskap

Videre er det viktig å adressere ungt utenforskap, som kan ha alvorlige konsekvenser for både individet og samfunnet som helhet. Barn og unge innvandrere har spesifikke behov for støtte i skolen og tilrettelegging i fritidsaktiviteter. Dette inkluderer ekstra ressurser til leksehjelp, mentorprogrammer og fritidstilbud som fremmer sosial inkludering og tilhørighet. Slike tiltak er essensielle for å forhindre utenforskap og sikre at alle barn og unge får like muligheter til å lykkes. Hovedstaden og områdene rundt har hatt økte

utfordringer knyttet til dårlige levekår, unge kriminelle og manglende inkludering og det bør satses mye på.

Arbeid som nøkkel til integrering

Vi ser også et stort behov for tiltak som kan få flere innvandrere ut i arbeid.

Arbeidsdeltakelse er en nøkkel til integrering og økonomisk selvstendighet, og det er derfor nødvendig med målrettede tiltak og støtteordninger som kan hjelpe innvandrere inn på arbeidsmarkedet. Dette inkluderer kurs og programmer som gir relevant kompetanse og kvalifikasjoner, samt samarbeid med næringslivet for å skape flere jobbmuligheter. Mentorordninger og praksisplasser kan også være effektive verktøy for å lette overgangen til arbeidslivet.

Behov for økte midler

Dette er områder som kommuner og fylkene i Osloregionen jobber hver dag med, men med økte tilskudd direkte til kommunene, fylkene og IMDi så vil det være kapasitet til å hjelpe fler, og mer målrettet. Investeringen med preventivt arbeid for utenforskap og arbeidsløshet vil alltid lønne seg samfunnsmessig, og bedre integrering og inkludering vil også være en investering i et mer robust samfunn.

Vi håper at komiteen vil ta hensyn til disse behovene i den videre behandlingen av statsbudsjettet, og vi står gjerne til disposisjon for ytterligere dialog og samarbeid.

Transport og kommunikasjonskomiteen

Osloregionen ber om økte midler til jernbanesatsing, mer konkret satsing på tungbilpakke og tilskuddsordning for mindre byområder gjøres søkbar for flere og med økning i midler til ordningen

Bakgrunn

Regionen står for ca 18 % av de totale utslippene i Norge og 40 % av de nasjonale klimautslippene innen veitrafikk (Miljødirektoratet, kommunefordelte utslippstall for 2022). Osloregionen kan i kraft av sin størrelse bidra betydelig til å nå nasjonale klimamål, særlig innen veitrafikken.

Styret i Osloregionen IPR har avgitt innspill til Stortingets behandling av nasjonal transportplan (NTP) 2025-2036. Den 1. juli 2023 ble det også gitt innspill til transportetatens utredninger og prioriteringer til NTP 2025-2036. I tillegg vises det til flere høringsvar innen klima, miljø og natur fra Osloregionen IPR som er relevant for Samferdselsdepartementets budsjett.

For å nå målene i NTP vil satsing på samferdsel i hovedstadsregionen med over 40 % av landets innbyggere og landets arbeidsplasser være svært viktig, både regionalt og for det nasjonale transportsystemet. Samtidig vil Osloregionen IPR understreke viktigheten av å fullføre allerede planlagte og vedtatte prosjekter i nasjonal transportplan for å sikre nødvendig forutsigbarhet.

Kapittel 1352, Jernbanedirektoratet

Økt satsing på jernbane

Forslag til statsbudsjett inneholder en god beskrivelse av situasjonen i jernbanesystemet. Jernbanen er ryggraden i transportsystemet. Jernbanen er en tilnærmet nullutslippsløsning, er en liten kilde til lokal støy- og luftforurensing. Jernbane er en energieffektiv, klimavennlig og arealeffektiv transportform. Den bidrar til å transportere mange mennesker miljøvennlig, effektivt og sikkert mellom og rundt de store byene. Store godsmengder kan fraktes over lange avstander på en klimavennlig måte. Regjeringen sier selv at et attraktivt togtilbud er en forutsetning for at de reisende og næringslivet skal velge toget. Det er dessverre ikke situasjonen for jernbanesystemet på Østlandet.

Jernbanenettet har store utfordringer med kapasitet og punktlighet. Signalfeil forplanter seg videre i det nasjonale jernbanesystemet. Det er daglige hendelser som innebærer forsinkelser og innstilte tog. Regjeringen sier selv i stortingsproposisjonen at kapasiteten i jernbanenettet er i ferd med å bli fullt utnyttet, og sier blant annet at Dovrebanen, Hovedbanen, Kongsvingerbanen og forbindelsen mellom Oslo S og Lysaker er alle overbelastede.

Osloregionen mener at det er behov for å styrke satsingen på jernbanen ytterligere. Jernbanesatsing i hovedstadsregionen vil bidra positivt til klima- og miljømål, og kommer hele landet til gode ved at flaskehalser på Østlandet ikke blir en propp for gods- og persontransporten i Norge.

Mer til drift og vedlikehold av jernbane

Med de utfordringene som jernbanesystemet har, mener Osloregionen IPR at det er det behov en betydelig satsing på drift og vedlikehold av jernbane.

Planlegging av Rikstunnel

Med de store utfordringene som det er i jernbanesystemet, og særlig gjennom Oslo-navet, er det behov for mer enn «en forsiktig start» på planlegging av Rikstunnel i 2025, slik det foreslås i proposisjonen. Det bør settes av tilstrekkelig midler til utredning og

planlegging til ny rikstunnel tidlig i perioden, slik at prosjektet er klart for byggestart i andre 6-års-periode.

Ringeriksbanen

Videre ber Osloregionen IPR om at Stortinget anmoder regjeringen om å følge opp flertallsvedtak i NTP-behandling juni 2024 om Ringeriksbanen og ny E16 Skaret–Hønefoss (FRE16). Osloregionen mener at Ringeriksbanen vil være viktig som en del av InterCity-nettverket på Østlandet, men den vil også være viktig for å flytte reisende fra fly til bane ved å kutte reisetiden mellom Oslo og Bergen med en time.

Grensekryssende jernbane

Osloregionen mener Stortinget bør be Regjeringen om å følge opp videre utredning av jernbaneforbindelsen Oslo-Stockholm i samarbeid med svenske myndigheter. Videre ber Osloregionen om at det igangsettes utredning av alternative finansieringsmodeller på norsk side av jernbanestrekningen Oslo-Stockholm, som nå er en del av Scan-Med-korridoren i EUs TEN-T-nettverk.

Kapittel 1320 Statens vegvesen

Som oppfølging av NTP 2025-2036 er det innført en «Tungbilpakke». Det er positivt, men vi etterlyser mer informasjon om hva denne pakken inneholder, da det ikke beskrevet, hverken i omfang eller innhold. Det kan også se ut som at dette kun omfatter ladeinfrastruktur. Osloregionen IPR minner om at tungbilpakken også bør omfatte infrastruktur for hydrogen og biogass.

Osloregionen IPR gjennomfører prosjektet Energistasjoner for grønn næringstransport med fokus på kommunenes rolle i etablering av energistasjoner. Prosjektet har støtte fra Klimasats og vil videreføres som fase II i 2025-2026. Vi oppfordrer til at regjeringen i gjennomføring og oppfølging av tungbilpakken også inkluderer kommunene i tidlig fase av planlegging, slik at nødvendige avklaringer med hensyn til aktuelle lokasjoner og arealplanlegging blir gjort.

Kapittel 1332, Post 66 Tilskudd til byområder - Tilskudd til klima- og miljøvennlig byutvikling og god fremkommelighet i mindre byområder

I NTP 2024-2036 beskrives tilskuddsordning for mindre byområder som ikke er omfattet av byvekstavtalene og at ordningen skal gjøres søkbar for byområder som oppfyller visse kriterier. Denne ordningen er øremerket noen utvalgte byområder i Norge. Osloregionen mener at denne ordningen bør gjøres tilgjengelig for flere byområder som har tilsvarende utfordringer med klima- og miljøvennlig byutvikling. Midler til tilskuddsordningen bør også økes.

Osloregionen IPR ber Stortinget følge opp denne urimelige forskjellsbehandlingen og anmoder Stortinget om å fatte følgende vedtak: Stortinget ber om at det tydeliggjøres at tilskuddsordningen for små og mellomstore byområder utvides til andre byområder enn de fem som var nevnt i forrige NTP, slik at alle små og mellomstore byområder stiller på lik linje.

Kommunal og forvaltningskomiteen

Vår storregion har nasjonal og internasjonal betydning. For å realisere våre mål og håndtere våre ekstraordinære utfordringer, er kommunene avhengige av betydelig økte rammetilskudd fra staten.

Kapittel 571, Rammetilskudd til kommunene

Bakgrunn

Kommunene i Osloregionen står i en svært krevende og kritisk økonomisk situasjon. Flere år med manglende kompensasjon for rente- og prisvekst, kombinert med økte kostnader på grunn av inflasjon, energipriser og driftsutgifter, har ført til en situasjon hvor kommunene nå må kutte i viktige og lovpålagte tjenester til befolkningen.

Når inntektene ikke øker i takt med kostnadene, viser KS til at dette bidrar til et anslått merforbruk i kommunesektoren på 10 milliarder kroner i 2024. I denne situasjonen blir kommunene tvunget til å redusere sine tilbud innen helse, utdanning og andre grunnleggende tjenester som befolkningen er avhengig av.

Som Norges største funksjonelle storbyregion, står Osloregionen overfor ekstraordinære behov for investeringer og omstilling. Samtidig som det er kommuner i regionen som sliter med befolkningsnedgang og aldrende befolkning er det også et stort behov for å håndtere vekst, bidra til grønn omstilling, og møte de komplekse samfunnsutfordringene i regionen. Derfor er det avgjørende med en betydelig styrking av rammetilskuddene til kommunene.

Befolkningsutvikling og press på kommunale tjenester og oppgaver

Regionen har til sammen 2,3 millioner innbyggere. Ifølge SSB sine framskrivinger for perioden 2023-2050 er det her befolkningsveksten forventes å øke mest. I Osloregionen vil 59 av 65 kommuner stå for 59 % av landets totale forventede vekst. Dette legger trykk på barnehager, skoler, helsetjenester og sosiale tjenester som er svært kostnadsdrivende for kommunene. For de av kommunene i Osloregionen som har utfordringer med en økende andel eldre innbyggere, blir det færre yrkesaktive per eldre.

Dette legger press på helse- og omsorgstjenestene og gir samtidig lavere rammetilskudd til kommunene.

Osloregionen har også 48% av Norges arbeidsinnvandrere, som kombinert med flyktninger og familiegjenforening skaper økt trykk og økte kostnader sikre integrering og inkludering i det norske samfunnet. Videre er det viktig å adressere ungt utenforskap, som kan ha alvorlige konsekvenser for både individet og samfunnet som helhet. Barn og unge innvandrere har spesifikke behov for støtte på skolen og tilrettelegging i fritidsaktiviteter samt andre tiltak som fremmer sosial inkludering og tilhørighet. Slike tiltak er essensielle for å forhindre utenforskap og sikre at alle barn og unge får like muligheter til å lykkes. Hovedstaden og områdene rundt har hatt økte utfordringer knyttet til dårlige levekår, unge kriminelle og manglende inkludering noe som krever ekstra satsinger og innsats.

Den økte befolkningsveksten vil i tillegg fordre større investeringer for infrastruktur og bærekraftig samfunnsutvikling av byer, tettsteder og lokalsamfunn.

Transport og samferdsel

Osloregionens transportinfrastruktur er under stort press, både for å dekke daglige behov for innbyggernes mobilitet og for å møte næringslivets transportkrav. Regionen står for 40 % av landets totale utslipp fra veitrafikken, noe som gjør transportsektoren til en viktig arena for å redusere utslipp.

En effektiv og miljøvennlig transportinfrastruktur er avgjørende for å sikre regionens konkurransekraft og oppnå bærekraftsmålene. Det er nødvendig med statlige investeringer i kollektivtransport, jernbane, og andre miljøvennlige mobilitetsløsninger som kan redusere biltrafikken og kutte utslippene.

Flerkjernet utvikling

Et sentralt prinsipp for Osloregionen IPR er en flerkjernet struktur, med sterke sentra for verdiskaping i hele regionen. Dette forutsetter utvikling av byer og tettsteder med høy bokvalitet, som stimulerer til innovasjon og lokal næringsutvikling. I tillegg er det essensielt å ta hensyn til bærekraftig by- og stedsutvikling i overgangen mot et lavutslippssamfunn, som ikke bare er robust mot klimaendringer, men som også ivaretar og beskytter natur og biologisk mangfold.

Klima, miljø og natur

Klimaendringer og tap av naturmangfold representerer to av de mest presserende utfordringene Osloregionen står overfor. Regionen må håndtere både klimafotavtrykk og

tap av biologisk mangfold gjennom en koordinert innsats for å utvikle grønne næringer og ny teknologi, sikre bærekraftig byutvikling, og bevare naturressurser.

Verdiskaping

I dag står Østlandet for 54 % av landets verdiskaping (eksklusiv olje og gass) og potensialet for å øke verdiene er store, samtidig som vi sliter med å få kvalifisert arbeidskraft. En annen stor utfordring som hindrer videre vekst er det store kraftunderskuddet. For å dekke kraftbehov og nå både klima- og industrimål, må regionen energieffektivisere, bygge ut ny kraftproduksjon, og forbedre nettkapasiteten.

Oppsummering

Dagens økonomiske handlingsrammer sikrer ikke et forsvarlig nivå på lovpålagte oppgaver og tjenester. Kommunene sliter dessuten med manglende kapasitet til å følge opp nasjonale føringer og forpliktelser satt av staten. Osloregionen ser det som nødvendig med en langsiktig og kraftig økning av rammetilskuddet til kommunene for å bidra til gode og attraktive kommuner samtidig som det tas høyde for nødvendig omstilling og investering for en fremtidsrettet og bærekraftig hovedstadsregion.

Energi- og miljøkomiteen

Osloregionen ber om økte midler til Klimasats, Natursats og statlig støtte for å redde Oslofjorden

Bakgrunn

Regionen står for ca 18 % av de totale utslippene i Norge og 40 % av de nasjonale klimautslippene innen veitrafikk (Miljødirektoratet, kommunefordelte utslippstall for 2022). Osloregionen kan i kraft av sin størrelse bidra betydelig til å nå nasjonale klimamål.

Kapittel 1420, Miljødirektoratet

Osloregionen IPR har i 2024 avgitt hørings svar til utredninger fra Naturrisikoutvalget og Klimautvalget 2050. Disse uttalelsene danner grunnlag for Osloregionens innspill til statsbudsjett for 2025, Klima- og miljødepartements del av statsbudsjett 2025.

Både Klimautvalget og Naturrisikoutvalget trekker begge fram at kommunene har viktige roller i håndtering av naturrisiko og for å nå mål om lavutslippssamfunnet i 2050. Dette blir også fremhevet i stortingsmelding om naturmangfold, som ble lagt frem 27. september.

Utredningene fra begge utvalgene og naturmeldingen fremhever at kompetanse og kunnskap må heves og det må legges til rette med metoder, data m.m. for å løse klimautfordringen, håndtere naturrisiko og redusere nedbygging av natur. Osloregionen IPR har også uttrykt støtte til utvalgene om at det er helt sentralt å sette søkelys på hvordan naturkrisen og klimautfordringen må sees i sammenheng. De to utfordringene må derfor forstås på en helhetlig måte og adresseres sammen.

Osloregionen IPR er enig i at kommunene har viktige roller, men vil påpeke at det forutsetter hjemler, rammeverk/virkemidler og ressurser til kommunene, slik at de kan ta disse rollene i håndtering av naturrisiko, redusere klimagassutslipp og være robuste i møte med klimaendringer.

Tilskuddsordninger for å bedre tilstanden i Oslofjorden

- Tilskudd til kommuner for å bedre tilgangen til strandsonen langs Oslofjorden. Beløp 2025: 3,2 mill kroner. Dette er samme beløp som i 2024.
- Tilskudd til kommuner til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning. Beløp i 2025: 28,4 mill kroner. Dette er en nedgang fra 2024, da beløpet var 52,4 mill kroner

Osloregionen IPR ber om at tilskuddsordningene til kommunene økes og at det også vurderes annen statlig innsats for bedring av miljøtilstanden i Oslofjorden, f.eks. låneordning eller økonomisk støtte til investeringer i nitrogenrensaneanlegg.

Regjeringen skriver i budsjettdokumentet til Klima- og miljødepartementet at «Tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig» og skriver videre at de «prioriterer fortsatt satsingen på å oppnå en ren og rik Oslofjord høyt». Det vises til Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden (Oslofjordplanen). Under kapittel 1420 foreslås det videreføring av tilskuddsordninger, se over. Regjeringen har også lagt frem forslag om at merverdiavgiften på vann- og avløpstjenestene skal ned fra 25 % til 15 %.

Kommunene i nedbørsområdet til Oslofjorden har ansvar for en stor andel av tiltakene i Oslofjordplanen. Mange kommuner står foran milliardinvesteringer i renseanlegg med nitrogenfjerning. Osloregionen IPR mener det er positivt med redusert merverdiavgift på vann- og avløpstjenester fra 25 prosent til 15 prosent fra 1. mai 2025. Det vil bety avgiftslettelse for norske husholdninger. Samtidig etterlyser Osloregionen IPR en betydelig sterkere statlig innsats for å redde Oslofjorden. Regjeringens Oslofjordsatsing for 2025 gjennom tilskuddsordninger til kommuner er på beskjedne 31,6 mill kroner.

Osloregionen IPR mener at Staten også må bære et stort ansvar for den alvorlige miljøtilstanden, siden det gjennom flere tiår har akseptert en ikke bærekraftig bruk av

fjorden. Dette gjelder spesielt innen landbruket, fiskeri og avløpsrensing. Det er behov for økt statlig støtte til gjennomføring av flere av tiltakene der kommunene har et ansvar. Osloregionen IPR etterlyser en mer kraftfull satsing fra Staten som viser en faktisk prioritert satsing på en ren og rik Oslofjord. Osloregionen etterlyser en statlig Oslofjordaksjon, tilsvarende Mjøsaksjon 1970-tallet.

Post 61, Tilskudd til klimatilpasning og klimatilpasning

Klimasats videreføres i 2025. Beløp 8,1 mill kroner til nye tilsagn. Klimasats ble videreført i budsjettforliket for 2024, med 120 mill. kroner til nye tilsagn. Videre ble det gitt 50 mill. kroner ekstra til nye tilsagn i RNB.

Osloregionen IPR mener at klimasatsordning må minimum opprettholdes samme nivå som 2024, eller styrkes. Det foreslåtte kuttet for statsbudsjettet 2025 er nærmest en avvikling av Klimasats-ordningen. Det vil ventelig true prioriteringen av klimaarbeidet i kommunene, særlig i mindre kommuner med begrensede ressurser til slikt arbeid. Stortinget bør fastslå at Klimasats skal videreføres til 2030.

Osloregionen IPR har i sine hørings svar til Klimautvalget 2050 og tidligere innspill fremhevet betydningen av Klimasats. For å lykkes med å nå nasjonale klimamål er det avgjørende at kommunene bidrar med sine virkemidler og sin rolle som lokal samfunnsutviklingsaktør. I dag er Klimasats en av få nasjonale virkemidler som positivt fremmer klimatilpasning i kommunene og fylkeskommunene. Klimasats er en kostnadseffektiv ordning for å drive fram konkrete klimaprojekter. I tillegg til at økonomisk drahjelp er viktig, sikrer Klimasats at det gjøres en årlig vurdering av nye klimatilpasningstiltak, at tiltakene prioriteres og at samarbeid om prosjekter på tvers av kommuner og regioner fremmes. Osloregionen IPR mener klimasatsordningen er en støtteordning som har stor effekt for den enkelte prosjekteier, men som også gir store ringvirkninger med klimakutt gjennom erfaringsdeling mellom kommuner og fylkeskommuner.

Post 60 Tilskudd til natursats – tiltak og planlegging for natur i kommunene

Tilskudd til natursats – tiltak og planlegging for natur i kommunene. Beløp 18,226 mill kroner. Tilskuddsordningen Natursats ble innført i 2024. I Stortingets forlik om 2024-budsjettet ble det lagt inn 50 mill. kroner på posten.

Osloregionen mener at den nye Natursatsordning må minimum opprettholdes samme nivå som 2024, eller styrkes.

Osloregionen IPR mener at ordninger som Klimasats og Natursats mobiliserer til ekstra innsats i kommunene og samarbeid mellom kommuner som stimulerer til

kompetanseutvikling og erfaringsdeling. Det er avgjørende at disse ordningene videreføres på veien mot å nå målene mot 2050.

Post 32 Statlige erverv, vern av naturområder

I kommunene i Osloregionen har vi store skogsområder, der ordningen med frivillig vern er høyt verdsatt. Osloregionen IPR er undrende til det drastiske kuttet i denne ordningen.

Merknader Energidepartementets budsjett - mangel på energi hindrer ønsket næringsutvikling

Osloregionen IPR har gitt innspill til Energikommisjonens utredning 2023:3 og Nettutvalgets utredning 2022:6. Osloregionen IPR ønsker å kommentere til statsbudsjettet 2025 at kraftsituasjonen på Østlandet er kritisk. Ønsket næringsutvikling stopper opp i mangel på energi og nettkapasitet. Satsing på energieffektivisering, mer kraftproduksjon og raskere utbygging av nettet er svært viktig for Osloregionens medlemmer.

Næringskomiteen

Osloregionen ber om en nasjonal satsning på talentattraksjon for å sikre tilgang til internasjonal kompetanse og støtte næringslivets vekst.

Kapittel. 2421 Innovasjon Norge

Bakgrunn

Å tiltrekke og beholde internasjonal kompetanse er avgjørende for Norges konkurransekraft og evne til å gjennomføre det grønne skiftet. Dette er spesielt viktig for våre kommuner og næringsliv, som trenger tilgang på kvalifisert arbeidskraft for å sikre bærekraftig vekst. Osloregionen ønsker at statsbudsjettet inkluderer midler til et nasjonalt initiativ som kan styrke tilgangen på arbeidskraft, øke Norges attraktivitet og konkurransekraft, og fremme et mangfold som stimulerer til økt innovasjon og utvikling.

Utfordring

Norges mangel på talent og arbeidskraft, rammer næringslivet hardt. Ifølge [NHOs Kompetansebarometer 2023](#) oppgir næringslivet at mangelen på kvalifisert arbeidskraft fører til tap av kunder, markedsandeler, og i nesten 50 % av tilfellene til skrinlegging eller utsettelse av planlagte utvidelser.

Dette er ikke et problem isolert til Osloregionen, Norge, eller Norden, men en utfordring som spesielt rammer Europa på grunn av demografiske endringer, blant annet knyttet færre i arbeidsaktiv alder. Norges regjering har imidlertid ikke adressert dette tilstrekkelig i sine nylige stortingsmeldinger, slik som Meld. St. 17 (2023–2024) Om integreringspolitikken, Meld. St. 31 (2023–2024) Perspektivmeldingen 2024, Meld. St. 33 (2023–2024) En forsterket arbeidslinje, og Meld. St. 6 (2024–2025) Gründere og oppstartsbedrifter. I disse dokumentene refereres det ofte til det europeiske arbeidsmarkedet og EURES som løsninger. Samtidig ser EU nå til tredjeland (utenfor EU/EØS) for å tiltrekke seg talenter og etablerer ordninger, som EU Talent Pool og EU Blue Card, for å gjøre det mer attraktivt å jobbe i Europa. Norge risikerer dermed å sakke akterut i konkurransen om kvalifisert arbeidskraft.

De andre nordiske landene har langt mer proaktive strategier for å tiltrekke og beholde internasjonal kompetanse, særlig innen sektorer som støtter det grønne skiftet. Finland har for eksempel lansert en nasjonal strategi, [Talent Boost](#), som drives i samarbeid med Business Finland (tilsvarende Innovasjon Norge). Sverige har en årlig bevilgning på 25 millioner SEK til [rekruttering og talentattraksjon](#), og Danmark investerer i [nasjonale kampanjer for å tiltrekke spesialkompetanse](#). Alle tre landene har også utviklet lokale og regionale velkomsttjenester i samarbeid med kommunene for å integrere internasjonal arbeidskraft. Norge, derimot, har ingen tilsvarende midler eller nasjonal strategi for talentattraksjon, til tross for den økende avhengigheten av kompetansetilflyttere, både nå og i fremtiden.

Tiltak for talentattraksjon og arbeidskraftbehov - «Work in Norway»

For å møte disse utfordringene foreslår Osloregionen å etablere en ny satsning under Innovasjon Norge: "Work in Norway". Denne enheten bør få ansvar for å tiltrekke ønsket arbeidskraft og legge til rette for arbeidsinnvandring. Dette vil skje i samarbeid med næringslivet og andre partnere når det nasjonale arbeidsmarkedet ikke dekker kompetansebehovene. I samarbeid med næringslivet anser vi Næringsdepartementet som en naturlig eier av arbeidet med å sikre tilstrekkelig kompetanse i norsk næringsliv og kommunesektor.

Satsningen vil støtte gründere og vekstbedrifter, bidra til næringer med behov for kompetanse for det grønne skiftet, og styrke regjeringens eksportsatsninger. I tillegg kan tiltaket avlaste kommuner med høye kostnader knyttet til rekruttering, spesielt innen helse, samt sikre mer stabil arbeidskraftstilgang.

Osloregionen anbefaler videre at "Work in Norway" får overordnet ansvar for internasjonal profilering og en koordinerende rolle sammen med NAV, IMDi, UDI og

andre aktører som bistår arbeidsinnvandrere. Dette er et viktig initiativ fra våre medlemskommuner, som vil styrke Norges konkurransekraft i kampen om internasjonal kompetanse og støtte norsk næringsliv innen eksport og innovasjon.

For oppstart foreslås en bevilgning på 25 millioner kroner, og deretter årlige midler på 15 millioner for drift, kampanjer og samarbeid med kommuner, fylker og næringsliv, både nasjonalt og internasjonalt.

Innovasjon Norges ansatte, særlig innen Invest In, har allerede påpekt at mangelen på kompetanse er en stor barriere for å tiltrekke investorer og bedrifter. I tillegg er vi i dialog med NHO, som deler ønsket om en slik satsing. Det gjelder også IMDi, som har fremhevet behovet for bedre informasjonsflyt til utenlandske arbeidstakere som vurderer å komme til Norge. En slik satsning vil derfor dekke både eksisterende og fremtidige behov.

Oppsummering

Mangelen på kvalifisert arbeidskraft er en av de største utfordringene for norsk næringsliv og kommuner. Osloregionen oppfordrer Næringskomiteen til å prioritere etableringen av "Work in Norway" i statsbudsjettet. Dette initiativet vil bidra til å styrke Norges posisjon i konkurransen om internasjonal kompetanse, sikre nødvendig arbeidskraft til næringsliv og kommuner, og støtte en bærekraftig utvikling for fremtiden.

Vi håper at komiteen vil ta hensyn til disse behovene i den videre behandlingen av statsbudsjettet, og vi står gjerne til disposisjon for ytterligere dialog og samarbeid.

På vegne av Osloregionen IPR

Målfrid Baik
Direktør ved sekretariatet for Osloregionen IPR